

* * * ქიზიყის ქიზიყში წელს პუ-
რის მოსავალი საზოგადოდ კარგი
იყო. ნამეტნავად შირაქის მინდვრე-
ბიდამ დიდ-ძალი ძნა მომკეს ქიზი-
ყელებმა. ავღრებისა გამო ბევრს გა-
უფასება კალოზე მოტანილი ძნა.
მაგრამ ოც გალეწეს, განა ის-კი ხე-
ლშიდასაჩებათ. შემოლგომა ის დროა
გლეხის ცხოვრებაში, როდესაც ის
უნდა გაუსწორდეს მინდვრის მევე-
ლესაც, ტყის მცველსაც, გზირ-
საც, მმასახილსაც, სახელმწიფო
ხარჯსაც, მოვალესაც. თუ მიც-
ვალებული ჰყავს „რიგი“ უნ-
და გადიხადოს, თუ—დანიშნული
ჰყავს ვინმე—ქარწილი. ერთი სი-
ტყვით, მთელი წლის ნათელი ორს
თვეს შემჩდომისას უნდა წაუვიდეს
ხელიდამ საწყალს გლეხს. სოფლის
ჩარჩებმა კარგად იციან სოფლის გა-
ჭირვებანი, და იი სწორედ ამ დროს
დადიან სოფელ-სოფელ, რომ მარ-
დად მოუსეან ცელი იმას, რაც
უკვე გალეწილია და შინ მიტანი-
ლი.

* * დ. ხობი, (სამეგრელო): აქა-
ურები დიდად შეწუხებულნი არიან
,,ხობის წყალზედ“ ხიდის უქონლო-
ბისა გამო. მართალია იყო ხიდი, მა-
გრამ მაღლე წახდა და აგერ ჩამდე-
ნიმე წელიწადია მგზავრნი იძულე-
ბულნი არიან რის ვაი-ვაგლახითა
და შეშით ფონით ან ნავით გავიდ-
გამოვიდნენ ხოლმე. დღეს-კი ხიდის
გაკეთება ჯერ-ჯერობით შეყენებუ-
ლია, რადგანაც საჭირო ფული არა
აქვთ. ამიტომ არ იქნება ურიგო,
როდესაც გაკეთებენ, მცირე გარ-
დასახალი დაალონ ! გამვლელთათვის,
რომ შეძლებში, ოუ ხიდი გაფუჭ-
დება, მისი გაკეთება აღარ გაძნელდეს.

არ იქნება ურიგო, რაც შეიძლება დაჩქარონ გაკეთება, რადგანაც ხილის უქონლობისა გამო ხშირად ფოსტა ძალიან იგვიანებს და ზუგრილდა და ახალსენაკს შუა მისვლა-მოსვლა ძნელდება.

* * ქართლი: შეგვაწუხა სწორედ
ამ ბოლო-მოულებელმა წვიმებმა, ჩვე-
ნის გლეხობის საქმე მუდამ უკან ჩა-
მორჩენილია, მოგეხსენებათ; ახლა
ეს წვიმები და თითქმის ნახევარი მო-
სავალი გაულეწავი გვრჩება; დგას
კალოს პირად აგერ თვეზედ და თვე
ნახევარზედ მეტია ძნა და გალეწვა-
კი აღარ ეღირსა. სამაგიეროდ წვიმა
მუდამ დღე ზედ დასდის და ახდენს.
ეს რამდენიმე დღეა კარგი დარია
დაიჭირა, მაგრამ თუ ორი კვირა
მაინც ასე არ განეგრძო, მერე იღარ
უნდა გვეონდეს კარგის დარის იმედი,
და დავიღუპებით.

ՃՐԿԱՑՄԵԼՔԵԲՈՒ.

ମୁଖ୍ୟରେଣ୍ଡିଆରୀ. 24-ସ କ୍ଷେତ୍ରପଦ୍ଧତିରେ
ଅଜ୍ଞାନତଥେ ଏହି ବାଚିଲୋ ଶାମ୍ଭୁବନ୍ଧେର ଗା-
ନ୍ୟାନପତ୍ରରେ ଓହିମୁଖ୍ୟରେଣ୍ଡିଆରୀର କାଳାବ୍ଦୀର
କ୍ଷେତ୍ରପଦ୍ଧତିରେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରପଦ୍ଧତିର ଗା-
ନ୍ୟାନପତ୍ରରେ ଓହିମୁଖ୍ୟରେଣ୍ଡିଆରୀର କାଳାବ୍ଦୀର
କ୍ଷେତ୍ରପଦ୍ଧତିର ଗା-
ନ୍ୟାନପତ୍ରରେ ଓହିମୁଖ୍ୟରେଣ୍ଡିଆରୀର କାଳାବ୍ଦୀର
କ୍ଷେତ୍ରପଦ୍ଧତିର ଗା-

კეშმარიტად საოცარია, სათაყვანო, სიმოვნების მოგვრელი და იმედებით აღმასრულებით, რომ გურია ასეთის თავ-განწირულებით ელტვის იხალს იარაღს ცხოვრებისას—განათლებას. თამამად შეგვიძლიან ყსოქვათ, რომ ეს შევნიერი ქვეყანა, თვალი ჩვენის სამშობლოისა, ჩვენ, სენის დეპარტამენტი (ის დეპარტამენტი

ოფრანგეთისა, საცა პარისი) და ამ
თ-ოც წელიწადში იგი შეეღრძება
ირველ-დაწყებითი განათლების შესა-
ხებ, რომელსაც გინდათ ყურეს უფრო
განათლებულის ეკროპის სახელმწიფო-
ას. მაგრამ თავში საცემი და სავალალო
ს არის, რომ ეს დიადი ძალა—სწა-
ლა-განათლების წყურვილი, არ ძალ
ვიძის თვით მოვიხმაროთ. თითქმის
ყოველს გუბგრნის შიდა რესეტისას,
სხვა ქვეყნები რომ არ გავიხსენოთ,
ინიციებული აქვს ეს უფლება ერო-
ვისა და სხვა დაწესებულების შემ-
წეობით. ჩვენ—კი ამასაც მოკლებულნი
ართ. ეს—კი მიუკილებელი საჭიროა,
იტომ რომ თუ ამ მშვენიერს თვი-
ებას გურულებისას კარგად არ მო-
უარეს; ვისიც ჯერ არის, ადვილი შე-
აძლებელია ხალხი დაფრთხეს და
რულიად სხვა გზას დაადგეს. ეს ჩვე-
ნ შიში სრულიად საფურცლიანია, რა-
ვგან სახალხო სკოლების დირექტორი
ეტის მეტად გაუფრთხილებლად ეკი-
ება ხალხის სწალა-განათლების წყუ-
რვილს. აი თუნდ დღესაც, იმ მასწა-

საგრძნელ საგნად აქვს მეცნიერებისა,
ეთნოგრაფიულმობისა და მემკეობის შე-
წავლა, გამოუწერია ვიდაც ღლა-
ი, ვინ იცის საიდაგ ნ, რომელმაც ბა-
ზებს მარტო მებალეობა უნდა ას-
წავლოს (ამ ვაჟატონს გათავებუ-
ლი თურმე აქვს ოდესის შკოლა
იოლეობა და იორდნილობა)
და რომელსაც ჩვენი ქვეყნის ინჩიც
რ გაეკვება. ხალხში ღიღი ხნიდგან
აისმრდა ჩოჩქოლი ამის შესახებ:
ლახანისა და კეცერის (მხალია) მო-
ვანის მასწავლებელი რად გვინდო-
ვათ“, მაგრამ, რახაც კვირველია, მა-
ი ჩოჩქოლი დარჩება სხად მღლა-
დებლისა უდაბნოსა შინა. თუ ამ

კარებს ყურადღება არავისი მივაჭ-
კიეთ, დიდს ზარალს მოვუტანთ ჩვენს
გვეყანას და პასუხის მგიბელი და-
არა ჩვენით ისტორიისა და შთამომავლო-
ნის წინაშე.

პარაკლისის შემდეგ წარმოით-

ვა რამდენიმე სიტყვა: უფერული
ვა ათასჯერ გაგონილ წაკითხულ
ზრებით სავსე სიტყვა ბ. სახალხო
კოლეგის დირექტორისა, რომელიც
ატაცებით ამტკიცებდა ნესვებისა და
იტრების სარგებლობას და რომელ-
აც ისეთი უცნაური აზრიც-კი წარ-
ოსთქვა, რომ ოზურგეთის სკოლაშ
მ განყოფილების გარეშეც დიდი სა-
ივებლობა მოიტანა: ხალხში ქრი-
სტეს სჯული გაავრცელა და განამ-
ტკიცათ (თითქოს შაპირიანები
ცხოვრობლნენ გურიაში). ეს სიტყვა
იუსულად იყო წარმოთქმული და
არეს ინებებდა ორატორი თავისი
ითოვიდი ემარა. იწნებ თორო შეტრი-

თვის გაეგებანებინა თავისი სიტყვა.
ამაგიეროდ ლიდად საყურადღებო და
ლანიშნავი იყო მაზრის უფროსის
. ალშიბაიას სიტყვა. მით უფრო სა-
ნტერესოა ეს სიტყვა ჩვენთვის, რომ
აფიციალურის პირისაგან წარმოთ-
მულია და ამიტომ ოფიციალური
აოკუმენტის მნიშვნელობა ძევს. პა-
რიუცემულმა მაზრის უფროსმა ასე-

ი გრძნობით საესე სიტყვებით მიჰ-
ართა ხალხს. „მე ბედნიერად ვსთ-
ლი ჩემს თავს, რომ შემთხვევა მე-
ლევა რწმუნებულის ჩემდამო მაზრის
კვიდრთ მივულოცო დღევანდელი
დღესასწაულო და სამახსოვრო დღე-
ლეს გურიაშ ერთი ნაბიჯი კიდევ
ადასდგა იმ დიდებულს გზაზე, რო-
ლისაც პროგრესი—წინ-სვლა—ეწო-

ბა და ომლითაც, ოოგორც შე-
იშნავს, დიდის ხალისით, დიდის
უკილით და მასთან ნიკოერის
უერპლის დაუზოგველად მიმავლო-
ნ გაძტრიახობითა და ნიჭით გან-
მულნი გურულნი*. როცა შე
ურგეთის მაზთის უფროსად დამ-
შნესო „იმ მხარეში, რომელიც
ზაქობის ბუდედ დასახეს ზოგიერთმა
კატონებმა და ომელსაც ამდენა
ჰქო მოსცხო წარსულმა მწარედ მო-
კონებულმა შავმა წლებმა, ერთობ
წუხებული, დაფიქრებული შევუ-
კი რწმუნებულის მაზრის მართვას,
შითა და ორთოლვით ავიღე ხელ-
ესრედ წოდებული „შავი დავ-
რი“, რომელშიაც მოვაქციეთ ყვე-
ლ საეჭვო ყოფა-ქცევისა და სოფ-
ტის მავნე პირები და შეწუხებული
კითხებოდი ჩემს თავს: გასჭრის
არა ამ შხრივ ჩემი ცდა? შემის-
ულდება განაპირები? თუ უქმად
უვლის ჩემი მისწრაფება? მიმიხდე-
ნ, თუ ვერა ჩემის გულის თქმას
რულები? დამართულის სკოლების

კენებს ჩემს წლიურს ანგარიშს,
დანაშაულობათა რაოდენობა და
დანაშაულობის უტელურ მსხვერ-
თა სია? უნდა გამოვტყდე, რომ
შსა და ორთოლვას მგვრიდა ყვე-
ლ ეს საკითხავი, მაგრამ ჩემდა სა-
არულოდ ჩემი შეში ტეუზი გა-
დგა, ჩემმა ცდამ, რომ გურულე-
ს ნდობა და სიყვარული დამემსა-
რებინა, ნაყოფი მოიტანა. სულ
ერთი წლის განმავლობაში გამარ-
ელი შეიდი ორ-კლისიანი და ორი
თ-კლასიანი სასწავლებელი, 268
ჩამდე ჩინებულად ნაკეთები სა-
ფლო გზები და საქმაო რიცხვი
აგირებისა, 6690 მანეთამდე საიმე-
რაო

ადგილის მიბარებული სასოფლო
ნხა უტყუარი მოწმეა იმისი, რომ
რულები არიან შრომის მოყვარე-
ფხიზელნი, შეგნებულნი, ადგი-
დ განაგებენ და მცას მასცემენ ურ-
სავე იმას, რაც კრის ცხვრისებს
წასწევს და კეთილ ცხოვრებას
უმყარები... ვინც დღევანდელს ვი-
რებას გურულებისას უკვირდება,
ც იცის ამ ხალხის სულის კვე-
ბა და გულის ნაფები, ყველა და-
ინძმება, რომ ამ დასაწყისს ბრწყი-
ოლე შედევი მოჰყვება. მიმოავლეთ
რიას თვალი, შეადარეთ ის ქუთა-
ს გუბერნიის სხვა მაზრებს სკო-
ბის და წიგნთ-საცავების რიცხვია,
წაფეთა რაოდენობით, გზების
ლ-მოდგინედ მუშაობით, გიხსე-
ო, რა ძალა დაუტანებლად აკეთე-
ყოველსავე ამას გურულები და
ჩწმუნდებით, რომ ჩემი წინასწარ-
აყვითება მორითო ვარიბის ნა-

ფი არ არის, რომ აქ გადაჭარბე-
თ არა მითქვამს რა“.

მერმე პატივცემულმა მაზ -
ს უფროსმა განმარტა მნიშვ-
ლობა მეურნეობისა მშვენიერის
მჭერ-მეტყველებით აღსავს სიტ-
ბით და ასე დამთავრა: „მაშ,
უმარჯოს ღმერთმა თქვენს ახლად
არსებულს სამეურნეო განყოფი-
ბას, გაგიძარჯოთ თქვენ ფხიზელ-
, ნიჭიერნო გურულნო! ღმერთსა
ხოვ, რომ ამ თქვენის თფლით
ბულმა სკოლამ კარგი ძიდობა
წიოს თქვენს შვილებს და ლირ-
ელი ნაყოფიც მოეტანოს. ვისურ-
, რომ გურულებს გევლოთ ერთ-
ოვე არჩეულის სასახელო გზათ,
მელიც მიმართულია განათლები-

— პროგრესისაკენ და რომლით უკა
ული შექმნის თქვენს პეთილ-
ობას, თქვენს დიდებას, თქვენს
ურებას, თქვენცა და შვილთა
ნთა მოუმზადებს სანაქებო მერ-
ლმერთსა კსოხოვ, რომ გმარ,
ით გევლოთ ამ გზით, ღმერთსა
ოვ ის სიყვარულის ხილი, რო-
ც ჩემსა და ოქვენს შორის გაი-
არ ჩატეხილიყოს და ამ ურთი-
ის სიყვარულს და დანდობას
ვ შეექმნას ჩვენში ასეთი დიდი
ასახელო საქმე, როგორიც დღეს
ასებული სასწავლებელია“.
მხარიტად დიდად საქმეელია, რომ
მაზრის უფროსს ასე კარგად
კვრია გურია, ასე კარგად გაუ-
რომ ის „ავაზაკობა“ რომელიც
აბრალო მხარეს შესწამეს, თურ-
ჭინდელი მმართველების პოე-
ო ლინებისა და შემოქმედებითი
ს ნაყოფი ყოფილა. და რომ
იღმდეგ ამ მხარეს მეტად უყვარს
ტურა. ვუსურვებთ ბ. მაზრის
ოსს, რომ ასე კარგად შეგნე-

და ჩვენი ქვეყნის ნიაღაგის კარ-
მცოდნე არ უდგია თავში ასეთს
ის, იგი სრულიად უსარგებლო
ბაო.

მდეგ გამართული იყო ნადიმი,
ელზედაც დალიეს სადღეგრძელო
ა იმპერატორებითის უდიდებუ-
ლიათა უავგუშტოოსის სახლობით.
დიმზეც წარმოსთქვა ფრიად შე-
მნავი სიტყვა თ. ვარლამ მიხეი-
ძე ერისთავმა. ამ პატივცემულ-
ავადმა გულიდგან ამოსკვნილ-
ედურით მიქმართა თავაღ-აზნაუ-
და გაჰკიცხა იგინი მათი გულ-
ობისათვის სკოლის დაარსებაში:
ნო სთქვა“, თ. ერისთავმა,
აღ-აზნაურობა, ყოველთვის წინ
კით ხალხს, მაშინ როცა ხმალით
ეჭირვებოდა ჩვენს სამშობ-
, დღეს-კი, როცა სხვა იარაღი
ენა დრომ, როგორც უფ-
იძლობორიბს ქონიბრივად. ვა-

გვაწევს კიდევ წინამძღვრო-
ვლუწიოთ ხალხს. მე კეშმარიტად
ვენია, რომ დღეს მოვსულვართ
დღომად და დასატრიბად და
ა რაიმე შემწეობა არის საჭირო,
ვიმალებითო, მე მინდა ეს შე-
ება გამოვისყიდო და ამისოვის
ავ ამ სკოლას სამასის მანეთს,
ლისაც ხეთის წლის განმავლობა-
ემოვიტანი“. ყოველ წელიწადს
ც-სამოც მანეთს). კეშმარიტად
ეთქმის ასეთს თავადს და ეს
თ სასიამოვნო და აღსანიშვნელი
ია ვინემ ისა, რომ ეს და
ავადიშვილი გლეხის ქორწილში
რობად წავიდო, რომელიც
მნიშვნელოვან ფაქტად მიაჩინათ
ერთ პროგრესიულ გაზითებს.
წ ს. სუქტემბრის 26 დღეს.

თისა მწვერვალსა კანკალ-ცახცა-
ხით
ჟყდა მზის სხივი უკანასკნელი,
რთა ტუსაღი-და ჩამოვარდა
თვალთავინ ობოლი ცრემლი.
, რა იყო, ასე უეცრივ
შეაშფოთა, რამ აალელვა?
შავმა ფიქრმა მოწყვეტილ სხივ-
თან
ს გაურბინა, ვითარცა ელვა!
პა, გრძნობამ არ მოატყუა,
ნელ გაიღო რეინისა კარი,
ზო ბნელი და ტუსაღის წინ!
ჩის ნაბიჯით წარსდგა მოძლვარი.
სმინე, ყრმაო, უთხრა მოხუცმა,
ივითვე შეჰქრთა თვისსაცი ხმა-
ზედ,
ე ადრიან, რა გადოსსდგება

ბრწყინვალე ივერის მთაზედ
ხინი მისნი გადმოშვებულნი
სს შეჰქმნიან დილისა ნამზედ,
5 ჯალათნი განმზადებულნი
აგიყვანენ სარჩობელაზედ.
ოიდრიკე მუხლი ჩემ წინა,
ვი, შვილო, სახარებასა.

უ ე ფ ი თ ა მ უ დ ა , ვ ი თ ა მ ც ა გ ვ ე ლ ი .
დ ა მ ე წ ყ უ პ ი რ მ ი თ ნ ე ლ ბ ა ,
ს ხ ა მ ა თ თ ვ ი ს ქ ე ბ ა თ ა - ქ ე ბ ა ,
ა მ ა მ ქ ე ყ ნ ა დ ს ა რ ჩ ი ბ ე ლ ა ს წ ი ლ
ა რ მ ხ ვ დ ე ბ ი დ ა მ ე ც ა ნ ე ტ ა რ ე ბ ა .
ა მ ც ი ს ნ ი ჭ ი მ ო მ ა დ ლ ე ბ უ ლ ი
ა დ ა ვ ე რ ც ხ ლ ზ ე დ ა რ ი ს ყ ი დ ე ბ ა ,
მ ი დ ა ა რ ი ს ვ ი თ ა ნ გ ე ლ ო ზ ი
ი ვ ი თ ტ ა ლ ა ხ შ ი ც წ მ ი ნ დ ა დ დ ა რ -
ჩ ე ბ ა !
თ ა მ ა ქ ე ყ ნ ა დ ქ ა ც ა დ ლ ა ს ა ს ჯ ე -
ლ ა დ
დ ა ხ მ ა ლ ი მ ო უ გ ლ ნ ი ა თ .
ი ღ მ ს ი მ ა რ თ ლ ე ც მ ი ს რ ა ნ , შ ე ბ ი -
კ ო ნ
ლ ა დ ფ ი ქ რ ი ნ ბ ე ნ , ტ ყ ვ ი ლ ა დ ჰ ე ვ ა -
ნ ი ა თ ,
კ ი დ ე ბ ა მ ა ს ბ ა ს რ ი ხ მ ა ლ ი ,
შ ი ღ პ ი რ ი ნ ბ ე ნ მ ა ს ა ი ხ მ ა რ ა .

